

"Aşk-ı mecazi, aşk-ı hakikiye inkilab eder..." cümlesini hayatımıza nasıl uygulayabiliriz? Şiddetli aşk acısı çeken arkadaşlarımıza ne gibi tavsiyelerde bulunabiliriz?

"BİRİNCİ MERTEBE-İ NURİYE-İ HASBİYE: Bendeki aşk-ı beka, bendeki bekaya değil, belki sebepsiz ve bizzat mahub olan kemâl-i mutlak sahibi Zât-ı Zülkemâlin ve Zülcelâlin bir isminin bir cilvesinin, mahiyetimde bir gölgesi bulunduğundan, fıtratımda o Kâmil-i Mutlakın varlığına ve kemâline ve bekasına müteveccih olan muhabbet-i fitriye, gaflet yüzünden yolunu şaşırılmış, gölgeye yapışmış, aynanın bekasına âşık olmuştu."(1)

Allah insana, ancak kendi ile meşgul olup onun ile tatmin olabilecek mahiyette ve genişlikte bir kalp vermiştir. Bu sebeple kalbin fani olan mahluklara aşık olması ve onlar ile meşgul olması kalbin manevi bir hastalığıdır, hatta kalbi bir şirktir. Zira Allah, kalp denen mekanizmayı, insana sadece kendisini sevmek için tahsis etmiştir.

"Kalpler ancak Allah'ın zikriyle tatmin olur." (Rad, 13/ 28)

ayeti de bu manayı ihtar ve ikaz ediyor. Bu yüzden insan, kalbini tatmin edip doyuracak tek maşuk, tek mahub Allah'tır.

Diğer bir husus, muhabbet ilim ve marifetin bir neticesi hükmündedir. İlim ve marifet ziyadeleştikçe muhabbet de ona oranla ziyadeleşir. Demek asıl ve öz olan, muhabbettir. Nasıl meyve ağacı, meyvesi için dikilir ve bakılır ise, aynı şekilde kainat ağacının meyvesi ve neticesi de muhabbettir, kainatın yaratılması da ona bakar. Bu yüzden Allah insana nihayetsiz ve her şeyi kuşatacak bir muhabbet hissi vermiştir. Yani kendisini sevecek ve ona kalben bağlanacak bir muhabbet hissini insanın özü ve esası olan kalbine yerleştirmiştir.

Demek insanın kalbinde her şeyi kuşatacak ve yutacak kabiliyette ve genişlikte bir muhabbet istidadı vardır. Bu muhabbeti bu genişliğe ve bu kıvama ancak tevhid getirir. Zira tevhid kalp ile Allah arasında bir adaptasyon, bir köprü gibidir. **Tevhid**, kalbin kullanma kılavuzu hükmündedir. Kılavuza göre hareket edilmez ise, kalp adi ve basit şeyler içinde boğulup gider. Kalbin o muazzam genişliği, tevhid olmaz ise,

---

basit ve adi bir mahlukta meccanen söner gider.

Tevhid, kalbi sahibine yöneltmesi noktasından kalbe yardım edip rehber oluyor. Nasıl tevhid akla rehber olduğu zaman, her şeyde Allah'ı bulduruyor ise, aynı tevhid kalbe rehber olduğu zaman da kalbi kainatın dağınıklığından ve mecazi aşklarından kurtarıp, hakiki aşk olan Allah'a yöneltiyor. İnsanın mahiyetindeki aşk-ı beka, İlahi aşkın bir levhası bir cilvesi bir numunesidir. Bunun sarf edileceği yer ise ancak ve ancak Allah'ın sonsuz cemal ve kemalidir.

Bir şeyi sevmek iki türlü olur; birisi caiz değil iken, diğeri caizdir.

Birisi, bir şeyi kendi hesabına ve zatı için sevmektir. Yani sanatı, sanatkarına olan yönünden ve işaretinden dolayı değil de, sanatı sırf sanat için, kendi hesabına sevmektir. Bu sevgiye mecazi sevgi deniliyor. Bu sevgi Allah'ın razı olduğu bir sevgi değildir. Her şeyin fani ve geçici olması bu yüzü iledir.

Allah namına olmayan her şey fena ve yokluğa mahkumdur. Fena ve yoklukla yoğrulmuş bir sevgi ise insana lezzetten çok, azap veriyor. Bu sebeple Allah namına olmayan mecazi sevmekler yanlış ve yasaktır. Üstelik bu sevgi insana Allah'ı hatırlatmıyor, tam aksine unutturuyor. Halbuki insana verilen kalp, ancak Allah sevgisi ile tatmin olabilir. Fani ve geçici mahlukat ile tatmin olmaz.

Diğeri ise, Allah namına ve Allah hesabına sevmektir. Yani mahlukatı Onun isim ve sıfatlarına ayna ve vasita olduğu için sevmek. Onun sevgisine vesile olduğu için muhabbet etmektir. Bu sevgiye de hakiki sevgi deniliyor. Bu sevgi Allah'ın razı olduğu bir sevgidir.

Mesela, bir çiçeğe bakıldığı zaman, o çiçekte sevmeye layık ne varsa hepsi Allah'ın sonsuz güzelliğinden gelen zayıf bir tecellidir. Güzelliğin asıl kaynağı ve membaı Allah'ın sonsuz cemalidir. Demek çiçek sadece bir mazhar ve aynadır. Aynaya bakıp da aynanın kaynağına intikal etmemek abes olur.

İşte kainatta sevgiye sebep olan bütün güzellikler, mükemmellikler ve iyilikler hepsi Allah'tan geliyor. Mahlukattaki bütün güzellikler onun sonsuz isim ve sıfatlarının çok perdelerden geçmiş zayıf ve basit birer tecellileridir. Biz bu tecellileri Allah için ve onun ismi ve namı ile sevebiliriz. Anne ve babamızı Allah'ın birer mahluku ve sanatı noktasından sevebiliriz. Allah namına olmadan ve Ondan bağlantısız, sırf kendi hesaplarına sevmek doğru değildir. Yoksa, Allah için ve onun hesabına ne kadar sevip hürmet etsek azdır. Burada sevmenin bir sınırı ve yasağı yoktur.

Kainatta aşka sebep olan üç faktör vardır. Bunlar cemal, kemal ve ihsandır. İnsan bu sebeplerden dolayı aşık olur, ya da birisini sever. Halbuki kainattaki bütün güzellikler, mükemmellikler, ikram ve ihsanların membaı ve esası Allah'ın isim ve sıfatlarıdır.

Kainattaki bütün güzellikleri toptasak, Allah'ın cemali yanında okyanustan bir damla

---

mesabesinde kalır ve üstelik bu güzellik ebedidir. Öyle ise neden damla ile oyalanıp acı ve elem çekelim, asıl güzellik kaynağına kalbimizi tevcih edip tatmin olmak varken.

Mesela, çok susamış bir adam düşünelim. Ağzı susuzluktan kavrulur bir vaziyette iken, bir baraja rast gelir, barajın bendinin bu tarafında toprak üzerinde az bir ıslaklık var, ama arkasında ise nezih ve leziz büyük bir gölet var. Şu şaşkın adam, kavrulmuş ağzını toprak üzerindeki ıslaklığa dayamış kanmaya çalışıyor. Halbuki arkasında büyük bir gölet var.

İşte biz de sonsuz güzellik sahibi olan Allah varken, gidip ıslaklık mesabesinde fani ve adi güzelliklere kalp dudağımızı yapıştırıp kanmaya çalışıyoruz. Halbuki, o güzellikler Allah'ın güzelliğinden zaif ve çok perdelerden geçmiş bir sızıntısı konumundalar. Biz nazarımızı ve kalbimizi o mecazi sevgiliden hakiki sevgiliye, yani Allah'a çevirirsek, hem o beladan kurtuluruz, hem de gerçek güzelliği bulmuş oluruz.

Üstad'ın şu ifadeleri konumuzu özetlemektedir, şöyle ki:

“İkincisi: Çok Sözlerde izah ettiğimiz gibi, herşey, mânâ-yı ismiyle ve kendine bakan vecihte hiçtir; kendi zâtında müstakil ve bizatihî sabit bir vücudu yok. Ve yalnız kendi başıyla kaim bir hakikati yok. Fakat Cenâb-ı Hakka bakan vecihte ise, yani mânâ-yı harfiyle olsa, hiç değil. Çünkü onda cilvesi görünen esmâ-i bâkiye var. Mâdum değil; çünkü sermedî bir vücudun gölgesini taşıyor. Hakikati vardır, sabittir, hem yüksektir. Çünkü mazhar olduğu bâki bir ismin sabit bir nevi gölgesidir.” (2)

Dipnotlar:

(1) bk. [Şualar, Dördüncü Şua.](#)

(2) bk. [Mektubat, On Beşinci Mektup.](#)